

Researcher: Social Science Studies

(2017) Cilt 5, Sayı 9, s. 417-430

RSSS

ISSN:2148-2691

Öğretmenlerin Girişimcilik Algıları¹

Ünal GÖZÜDOK², Aydın DAKES³, Elif KARACA⁴, Bilal YILDIRIM⁵, Kaya YILDIZ⁶

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin girişimcilik algılarını tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 öğretim yılında İstanbul ili Başakşehir İlçesinde bulunan resmi bir ortaokulda görev yapan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu çalışma grubuna elden dağıtılmış, öğretmenler görüşlerini yazılı olarak belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;1. Öğretmenlerin girişimcilik denilince en çok üzerinde durdukları kavram risk almaktır (f=10). 2. Girişimcilik öğretmenlerde en çok risk ve yenilik (f=9) kavramlarını çağrıştırmaktadır. 3. Öğretmenler kendilerini kısmen girişimci bir birey (f=10) olarak algılamaktadır. 4. Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada en etkili faktör güven (f=10) faktörüdür. 5. Girişimcilik becerisi geliştiren en önemli ders Teknoloji ve Tasarım (f=15) dersidir. 6. Öğretmenler, girişimcilik becerisini geliştirmede en çok beyin fırtınasını (f=15) kullanılması gerektiğini belirtmiştir. 7. Öğretmenlerin sahip olduğu girişimcilik özellikleri öğrenciler üzerinde oldukça etkili olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Girişimcilik
Girişimci Öğretmen
Eğitimde Girişimcilik

Perceptions of The Teachers on Entrepreneurship

Abstract

The aim of this research is to determine the perceptions of the teachers working in secondary schools on entrepreneurship. In this research, working group consisted of 25 teachers working in a public secondary

Keywords

Entrepreneurship
Entrepreneur Teacher

¹ Bu çalışma 20-22 Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul'da yapılan Uluslararası Sosyal Araştırmalar Kongresinde (USAK 2017) Sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, unalgozudok@hotmail.com

³ Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, aydindakes@gmail.com

⁴ Yüksek lisans öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, elifkaraca79@gmail.com

⁵ Yrd. Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, bilal.yildirim@izu.edu.tr

⁶ Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, kaya_yildiz@hotmail.com

school located in district of Başakşehir, İstanbul in 2016-2017 educational year. The research was designed in a frame of qualitative research methods. The data were collected with semi-structured interview technique. The semi-structured forms which were prepared by researchers were distributed by hand to the working group and the teachers stated their opinions in writing. The data obtained within the scope of the research were analyzed with the content analysis. It was found out in the research that; 1. When the entrepreneurship was talked about, the concept of the taking risk was emphasized mostly by the teachers (f=10). 2. According to the teachers, entrepreneurship was associated with the concept of risk and innovation (f=9). 3. The teachers considered relatively themselves as an entrepreneur individual (f=10). 4. In order to provide entrepreneurship skill for students, the most effective factor was confidence (f=10). 5. The most important school subject improving entrepreneurship skill was technology design course (f=15). 6. The teachers stated that brain storming must be used mainly to improve entrepreneurship skill (f=15). 7. Teachers' own entrepreneurship qualities were highly effective on students.

Entrepreneurship in
Education

GİRİŞ

Bireyleri hayata hazırlamayı hedef edinmiş eğitim sistemlerinin temel amacı bunları gerçekleştirmektir. Toplum içerisinde bireyi çevresinden ayıran etmenlerin başında bireysel özellikleri gelmektedir. Bu özellikleri olumlu ya da olumsuz açılardan etkileyen etmenlerin ortaya konması, olumlu özelliklerin geliştirilmesi ve olumsuz olan özelliklerin giderilmesi için en etkili araç eğitimidir. Bireyler eğitim sistemi içerisinde yaratıcı düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, araştırma-sorgulama ve girişimcilik vs. şeklinde ifade edilebilecek birçok beceriyi geliştirebilirler. Bu becerilerin her biri ayrı ayrı önemli olmakla birlikte bazıları diğerlerine göre daha ön plandadır. Bunlardan birisi de girişimcilik becerisidir (Ülküdür, Duman & Bacanak, 2015).

Girişim kavramı Türk Dil Kurumu (2016) 'na göre; "Bir işe girişme, teşebbüs" şeklinde tanımlanmaktadır. Güncel ya da ekonomik hayatta ise girişim sözcüğünün ifade ettiği anlam birçok farklı yazarların çalışmalarında tanımlanmış olmakla beraber, genel olarak somut açıdan ticari faaliyetleri gerçekleştirmek için kurulan ekonomik amaçlı birimleri ifade etmektedir (Korkmaz, 2000). Girişim; kâr veya başka biçimlerde fayda sağlamak amacıyla, ücret karşılığında satmak için mal veya hizmet üretmek, ya da fonlar sağlamak üzere kurulan, hukuki ve finansal kişiliğe sahip, devamlı nitelikte bir örgüttür (Tutar ve Küçük, 2003). Girişimcilik sadece bir ekonomik değer değil; aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir fenomendir (Fayolle & Klandt, 2006; Akt. Ataseven, 2016). Girişimcilik; iktisadi süreçteki rolüne paralel olarak toplumsal yapıda da, değişimci ve yenilikçi bir sürecin başlatıcısı durumundadır. Girişimcilik, sosyal ve kültürel yapının imkânlarıyla yakından ilişkilidir. Bazı sosyal yapılar, girişimci ruh ve kültürü baskılayarak, bazıları teşvik eder. Girişimci kültür, toplumsal gelişme ve kalkınma için zengin bir potansiyel taşımaktadır (Aytaç & İlhan, 2007). Bireylerin; iş hayatının ve toplumun ihtiyaçlarına göre eğitilmeleri, eğitildikleri mesleklerde

istihdam edilmeleri ve kendi mesleki alanlarında girişimci bir ruha sahip olmaları, bu ruh ve yeterliliklerle kendi iş alanlarını yaratmaları ve girişimci olmaları ülke ekonomisi açısından da oldukça kritiktir ve büyük önem taşımaktadır (Bozkurt, 2011). Girişimcilik, her ne kadar ekonomi, iktisat ve işletme literatürde karşımıza çıkan bir kavram olsa da günümüzde eğitim alanına ve sonuç olarak topluma yansımaları ile önem kazanmaya başlamıştır (Ataseven, 2016).

Günümüzde, okulların yapı ve misyonlarında değişme öğretmenlik mesleğine yüklenen anlamların da değişmesine yol açmıştır. Çağımızın öğretmenleri bilgiyi üretebilir, kullanabilir, sunabilir ve yönetebilir olması gerektiği gibi okullarındaki boşlukları görebilen ve değerlendirebilen, risk alabilen, kendine güvenen, yenilikçi, bağımsız ve girişimcilik değerlerine üst düzeyde sahip bireyler de olmalıdır. Belirtilen özellikler içinde girişimcilik günden güne önem kazanan özelliklerden biri haline gelmektedir (Argon & Selvi, 2013). Öğretmenlerin belirtilen özellikleri kazandırmada öğrencilere rol model olacağı düşünülürse kişisel, mesleki ve alan yeterliliklerinin ne kadar önemli olduğu görülecektir. Çünkü bilgiyi aktaracak insanların kalitesi, aktarılan bilginin amacına ulaşmasını kolaylaştırıp, sağlamaktadır. Okul yöneticilerinin ise bu sermayenin farkına varmaları ve en iyi şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir. Çünkü bireyin girişimci davranışlar sergilemesinde kişilik özellikleri kadar çevresel faktörler de önemlidir. Okul içerisinde öğretmenlerin çevresini oluşturan faktörlerin başında yöneticiler, öğretmenler ve veliler gelmektedir. Karşılıklı güven ve saygıya dayalı açık ilişkilerin olduğu ve öğretmenlerin kendilerini özgür ve rahat hissettikleri sosyal ilişkilere sahip bir okulda çalışanların destek algılarının da yüksek olması daha fazla iş görme ve daha girişimci davranma isteklerini artıracak güçlü bir olasılıktır (Polat ve Aktop, 2010, akt: Argon & Selvi, 2013).

Girişimcilik kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, daha çok ekonomi, endüstriyel ve sosyal bilimler alanlarında çalışmaların yapıldığı, eğitim örgütlerindeki çalışanların sahip oldukları girişimcilik değerlerine ve bunların okul yaşantısındaki çıktıklarına yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Aytaç, 2006; Yıldız, 2007; Yener & Akyol, 2009; Yılmaz & Sünbül, 2009; Semerci & Yanpar-Yelken, 2010; İçerli, Yıldırım & Demirel, 2011; Güner & Korkmaz, 2011; Eraslan, 2011; Argon & Selvi, 2013; Ülküder, Duman & Bacanak, 2015). Oysa bir ülkede girişimci aktivitenin belirlenmesinde önemli etkenlerden biri eğitimidir (Verheul vd., 2002; akt: Bacanak, Ülküder & Öner, 2012). Sahip olunan girişimci kişilik özellikleri, aile, çevredeki girişimcilik modelleri, ekonomik şartlar ve iş imkânlarından etkilenerek geliştiği gibi eğitim sürecinden de etkilenmektedir (Abdullaeva, 2007; Cansız, 2007). Girişimcilik eğitiminde amaç, kişide var olan ama gizli kalmış girişimci niteliklerini ortaya çıkarmaktır (Şahin, 2006). Günümüzde eğitim sistemlerinden beklenen de yaratıcı, yenilikçi, eleştirel düşünen, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmesidir (Çalık & Sezgin, 2005). Öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin desteklenip, geliştirilmesi ve buna fırsat tanıyan bir ortam oluşturulmasında okul yöneticileri ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Özellikle eğitim öğretim sürecini şekillendiren ve öğrencilere model olan kişiler olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin kişisel ve mesleki girişimcilik özellikleri yetiştirdikleri öğrenciler üzerinde etkili olacaktır (Bacanak, Ülküder & Öner, 2012; Argon & Selvi, 2013).

Araştırmanın Amacı

Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin girişimcilik algılarını saptamaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin girişimcilik ile ilgili görüşlerini belirlemek için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması deseni (1) güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, (2) olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve (3) birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemi şeklinde tanımlanmıştır. Durum çalışması güncel bir olgunun kendi yaşam çerçevesi içinde çalışılması ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılabilir. Yani durum çalışması araştırmacının "neden?" ve "nasıl?" sorularına odaklanarak "hedeflenen durumu" derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdelemek istediğinde kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008, 290). Araştırmada desen olarak, durum çalışması desenlerinden birisi olan "bütüncül tek durum" deseni kullanılmıştır. Bütüncül Tek Durum Desenlerinde, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir program, bir okul vb.) vardır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Yapılan araştırmada, ele alınan Bütüncül Tek Durum Deseni, girişimcilik kavramına ilişkin görüşleridir. Verilerin elde edilmesinde görüşme tekniği kullanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Nitel araştırma ise gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Nitel yöntemlerden en sık kullanılanı görüşmedir. Görüşme, insanların perspektiflerini, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Araştırma İstanbul ili Başakşehir ilçesinde bulunan resmi bir ortaokulda görev yapan 25 öğretmen ile 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yolu takip edilmiştir. Araştırmanın örnekleme belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden "maksimum çeşitlilik örneklemesine" başvurulmuştur. Burada amaç, küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2008, 108).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak ilgili alanyazın taranmıştır. Kişisel bilgi formu ve açık uçlu soruların bir araya getirilmesiyle oluşturulan görüşme formu alanında uzman iki öğretim

elemanı ve bir okul müdürü ve beş öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda yapılan düzeltmelerle görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğretmenlerin kişisel bilgilerine yönelik 4 soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise girişimcilik ile ilgili yedi sorudan oluşan açık uçlu soru anketi ortaya çıkmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu çalışma grubuna elden dağıtılmış, öğretmenler görüşlerini yazılı olarak belirtmişlerdir. Araştırmanın çalışma kapsamında 25 öğretmen konuya ilişkin görüş belirtmiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarla ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Araştırma etiği çerçevesinde katılımcıların isimleri kullanılmamıştır. Bu nedenle katılımcı kadın öğretmenler ÖK1.....ÖK10 ve erkek öğretmenler ÖE1... ÖE15 kodlarıyla isimlendirilmiştir. Araştırmada öğretmenler için kod (ÖK1, ÖE5 gibi) kullanılmıştır. Örneğin ÖK1 ve ÖE5 olan bir kodlamada Ö= Öğretmen, K/E öğretmenin cinsiyeti ve 1 yada 5 ise öğretmenin sıralamasını ifade etmektedir. Katılımcıların özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Branş
ÖK1	Kadın	31-35 yaş	11-15 yıl	Matematik
ÖK2	Kadın	36-40 yaş	11-15 yıl	Teknoloji Tasarım
ÖK3	Kadın	31-35 yaş	6-10 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖK4	Kadın	31-35 yaş	1-5 yıl	Beden Eğitimi
ÖK5	Kadın	25-30 yaş	1-5 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖK6	Kadın	31-35 yaş	11-15 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖK7	Kadın	36-40 yaş	11-15 yıl	Din Kül. ve A. Bil
ÖK8	Kadın	31-35 yaş	11-15 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖK9	Kadın	46-50 yaş	21-25 yıl	Teknoloji Tasarım
ÖK10	Kadın	25-30 yaş	6-10 yıl	Türkçe
ÖE1	Erkek	36-40 yaş	11-15 yıl	Matematik
ÖE2	Erkek	41-45 yaş	16-20 yıl	Din Kül. ve A. Bil
ÖE3	Erkek	25-30 yaş	1-5 yıl	Türkçe
ÖE4	Erkek	41-45 yaş	11-15 yıl	Matematik
ÖE5	Erkek	25-30 yaş	1-5 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖE6	Erkek	36-40 yaş	11-15 yıl	Türkçe
ÖE7	Erkek	36-40 yaş	11-15 yıl	Sosyal Bilgiler
ÖE8	Erkek	31-35 yaş	11-15 yıl	Sosyal Bilgiler
ÖE9	Erkek	51 ve üstü	21-25 yıl	Beden Eğitimi
ÖE10	Erkek	36-40 yaş	16-20 yıl	Matematik
ÖE11	Erkek	41-45 yaş	16-20 yıl	Fen ve Teknoloji
ÖE12	Erkek	36-40 yaş	16-20 yıl	İngilizce
ÖE13	Erkek	25-30 yaş	6-10 yıl	Türkçe
ÖE14	Erkek	36-40 yaş	11-15 yıl	Bilişim Tek.
ÖE15	Erkek	36-40 yaş	11-15 yıl	Türkçe

Araştırma çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin % 40'ı (f=10) kadın, % 60'ı (f=15) ise erkektir. Yaş değişkenine göre yığılma öğretmenlerde (% 32) "36-40 yaş" grubunda olmuştur. Mesleki kıdem değişkeninde de yığılma öğretmenlerde (% 44) "11-15 yıl" seçeneğinde olmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım & Şimşek 2008). Tümevarımcı analiz şu aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada yazılı olarak elde edilen veriler bilgisayar ortamına geçirilmiştir. İkinci aşamada araştırmacılar ile nitel araştırma konusunda deneyimli bir başka öğretim üyesi ayrı ayrı yazılı verileri kodlamışlardır. Güvenirlik için her iki grup tarafından yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlik= Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100 formülü uygulanmıştır (Miles & Huberman, 1994). İki grup arasında uyum yüzdesi % 90 olarak hesaplanmıştır. Uyum yüzdesinin % 70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenirlik sağlanmıştır. Araştırmacılar ve uzman öğretim üyesi tarafından yapılan kodlamalarda uyum gösteren kodlar temalara ulaşmada temele alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada "geçerlik" bilimsel bulguların doğruluğu, "güvenirlik" ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu doğrultuda araştırmanın geçerliği ve güvenirliği artırmak için bazı önlemler alınmıştır.

a) Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Yapılan içerik analizinde temalar, ilgili kavramları kapsayacak kadar geniş ve ilgisiz kavramları dışarıda bırakacak kadar dar kapsamda belirlenmeye çalışılmıştır. Bu temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Diğer taraftan görüşmelerin izinle ile yapılması ve görüşme öncesi okul yöneticisi ve öğretmenlerle ön görüşmelerin yapılması karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli bir etken olmuştur. Ayrıca araştırma kapsamına öğretmenlerin görüşlerini herhangi bir endişe veya korkuya kapılmadan samimiyetle ifade etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Böylece görüşme sürecinde toplanan verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanmıştır.

b) Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabirliğini) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.

c) Araştırmanın iç güvenirliğini (tutarlığını) artırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlık oranı hesaplanmıştır.

d) Araştırmanın dış güvenirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırmacı, süreçte yapılanları ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır. Ayrıca elde edilen ham veriler ve kodlamalar başkaları tarafından incelenebilecek şekilde araştırmacı tarafından saklanmaktadır.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular tema başlıkları altında sunulmuştur.

I.TEMA: Girişimcilik Tanımı

Öğretmenlerin zihinlerinde oluşan Girişimcilik tanımları bu başlık altında verilmiştir. Öğretmenlerin “Sizce Girişimcilik Nedir?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Girişimcilik Tanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Girişimcilik	Risk Alma	10
	Yenilik	9
	Cesaret	5
	Üretim	4
	Diğer	8

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin girişimcilik tanımları, risk alma, yenilik, cesaret, üretim ve diğer şeklinde sıralanmıştır. Öğretmenlerin girişimcilik denilince en çok üzerinde durdukları kavram risk alma (f=10) olmuştur. Öğretmen 2 konuya ilişkin görüşünü “Girişimcilik, kişinin olaylara farklı yönde bakabilmesidir. Risk olarak yeni fırsatlar yakabilmesi ve bunu hayata geçirmeye çalışabilmesidir (ÖK2)” şeklinde ifade etmiştir. Yine Öğretmen 14 “Girişimcilik, risk olarak daha önce yapılmayan işler, projeler yapmak ve fırsatlardan yararlanmaktır (ÖE14)” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öğretmenlerin girişimcilik denilince üzerinde durdukları diğer bir kavram ise yenilik (f=9) olmuştur. Öğretmen 2 konuya ilişkin görüşünü “Girişimcilik, yeni bir işi yada durumu ortaya çıkarmaktır. (ÖK9)” şeklinde ifade etmiştir. Cesaret (f=5) kavramı da öğretmenlerin girişimcilik denilince üzerinde durdukları kavramlardan birisidir. Öğretmen 10 konuya ilişkin “Girişimcilik, herhangi bir işe başlama cesaretidir (ÖK10)” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öğretmen 1 ise “Girişimcilik, herhangi bir konuda üretim yapabilmek için yeni oluşumlar oluşturulmasıdır (ÖK1)” şeklindeki görüşü ile girişimciliği bir üretim faaliyeti olarak algılamıştır. Bazı öğretmenler ise girişimciliği; becerilerin farkında olması ve hayata geçirilmesi (ÖK5), bir işe girişmek ve kalkışmak (ÖK8), herhangi bir faaliyet ile ilgili önyak olabilme (ÖE6), farklı ve bilinmez bir proje meydana getirmek (ÖE8) ve gereken durumlarda ivedi bir şekilde hareket etme tarzı olarak tanımlamıştır.

II. TEMA: Girişimcilik ve Çağrışımları

Öğretmenlere sorulan “Girişimcilik kavramının sizde oluşturduğu çağrışımlar nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Girişimciliğin Oluşturduğu Çağrışımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Girişimcilik ve Çağrışımları	Risk	9
	Yenilik	9
	Cesaret	8
	Donanımlı / Bilgili Olma	6
	Üretken	4
	Lider	4
	Özgüven	4
	Farklı Düşünme Farklı Olma	3
	Organize olma	2
	Yaratıcılık	2
Sermaye	2	

Tablo 3’de Girişimcilik kavramının öğretmenlerde oluşturduğu çağrışımlara ilişkin görüşleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde girişimcilik öğretmenlerde en çok risk ve yenilik (f=9) kavramlarını çağrıştırmaktadır. Girişimcilik denilince öğretmenlerde cesaret (f=8), donanımlı ve bilgi olma (f=6), üretken, lider ve özgüven (f=4), farklı düşünme/farklı olma (f=3) ve organiz olma, yaratıcılık, sermaye (f=2) kavramları da çağrışım yaptığı görülmektedir.

III. TEMA: Girişimci Birey Olarak Öğretmen

Öğretmenlere sorulan “Kendinizi girişimci bir birey olarak değerlendirebilir misiniz? Kısaca açıklayınız” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Kendilerinin Girişimci Birey Olarak Değerlendirmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Girişimci Birey Olarak Öğretmen	Evet, girişimciyim	8
	Hayır, girişimci değilim	6
	Çok fazla değil, kısmen girişimciyim	10

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin bazıları (ÖK3, ÖK5, ÖE1, ÖE3, ÖE5, ÖE11, ÖE13) kendilerini girişimci birey olarak algıladıklarını ifade etmiştir. Öğretmen 1 konuya ilişkin görüşünü “Girişimcilik genlerden gelen bir özelliktir. Girişimci sonucunu görmek için inatlı gider. Girişimcilerin liderlik özelliği de vardır. Bende bu özelliklerin olduğunu düşünüyorum.

(ÖE1)" şeklinde ifade etmiştir. Yine Öğretmen 11 "Öğretmenlik mesleğine adım atmasaydım, şartları zorlasaydım kesinlikle iyi bir girişimci aynı zamanda büyük işler yapabileceğimi düşünüyorum. (ÖE11)" şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öğretmenlerin bazıları ise (ÖK2, ÖK4, ÖK7, ÖK10, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE10) kendilerini çok fazla değil, kısmen girişimci birey olarak algıladıklarını ifade etmiştir. Öğretmen 3 konuya ilişkin "Yeni fikirlere açık ve farkındalığım yüksektir. Orta girişimci bir bireyim diyebilirim (ÖK3)" şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öğretmen 7 konuya ilişkin görüşünü "Yeterince değilim. Aldığım öğretim içinde yaşadığımız kültür, örf ve adetlerimiz bir bakıma engel oldu diyebilirim. Potansiyel var mı deseniz var olduğuna inanıyorum. Bir kriz anında umulmayanı yapabilirim. Gözümü budaktan esirgemem. Risk alabilirim (ÖK7)" şeklinde ifade etmiştir. Öğretmenlerin bazıları ise (ÖK1, ÖK9, ÖE2, ÖE4, ÖE9, ÖE12, ÖE14) kendilerini girişimci birey olarak görmediklerini ifade etmiştir. Kendilerini bir girişimci olarak görmediklerini belirten Öğretmen 2 görüşünü "Kendimi girişimci bir birey olarak görmüyorum. Yetiştirdiğimiz eğitim sistemi, aile ve çevrenin bunda etkili olduğunu düşünüyorum (ÖE2)" ve Öğretmen 9'da görüşünü "Hayır girişimci değilim. Alınan risklerin getireceği sonuçlarla yüzleşme korkusu var bende (ÖE9)" şeklinde ifade etmiştir.

IV. TEMA: Girişimcilik Becerisi Kazandırmada Etkili Olan Faktörler

Öğretmenlere sorulan "Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan faktörler nelerdir?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilere Girişimcilik Becerisi Kazandırmada Etkili Olan Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Girişimcilik Becerisi Kazandırmada Etkili Olan Faktörler	Güven	10
	Cesaret	7
	Motivasyon	6
	Ortam	6
	Bireysel Yeterlilik ve Farklılıklar	5
	Başarıya İnanma	4
	Destek	3
	Yeniliğe Açık Olma	3
	Hoşgörü	2
	Merak	1
Çaba	1	

Tablo 5'de Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan faktörlerde en etkili faktör olarak güven (f=10)

faktörü üzerinde görüş belirttikleri görülmektedir. Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan diğer faktörler ise; cesaret (f=7), motivasyon, ortam (f=6), bireysel yeterlilik ve farklılıklar (f=5), başarıya inanma (f=4), destek, yeniliğe açık olma (f=3) ve hoşgörü (f=2) şeklinde sıralanmaktadır.

V. TEMA: Girişimcilik Becerisi Geliştiren Dersler

Öğretmenlere sorulan “Öğrencilere girişimcilik becerisi geliştirecek dersler hangileridir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerde Girişimcilik Becerisi Geliştiren Derslere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Girişimcilik Becerisi Geliştiren Dersler	Teknoloji ve Tasarım	15
	Fen Bilimleri	12
	Görsel Sanatlar	8
	Matematik	8
	Türkçe	7
	Müzik	5
	Beden Eğitimi	5
	Sosyal Bilgiler	5
	Tüm Dersler	4
	Bilişim Teknolojileri	2
	Bilim Uygulamaları	1
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1

Tablo 6’da öğrencilerde girişimcilik becerisi geliştiren derslere ilişkin öğretmen görüşleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenler, girişimcilik becerisi geliştiren en önemli ders olarak Teknoloji ve Tasarım (f=15) dersi gelmektedir. Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan diğer dersler ise; Fen Bilimleri (f=12), Görsel Sanatlar ve Matematik (f=8), Türkçe (f=7), Sosyal Bilgiler, Müzik ve Beden Eğitimi (f=5), tüm dersler (f=4) ve Bilişim Teknolojileri (f=2) şeklinde sıralanmaktadır.

VI. TEMA: Girişimcilik Becerisini Geliştirmede Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Öğretmenlere sorulan “Sınıfta öğrencilerin girişimcilik becerisi geliştirmek için kullanılabilecek öğretim yöntem ve teknikleri sizce nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilere Girişimcilik Becerisini Geliştirmede Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
----------	-------------	---

Girişimcilik Becerisini Geliştirmede Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Beyin Fırtınası	15
	Proje	11
	Problem Çözme	10
	Soru Cevap	8
	Deney	6
	Araştırma	5
	Örnek Olay	5
	Buluş	4
	Tartışma	4
	Gezi-Gözlem-İnceleme	2
	Öğrenme Halkası	2
	Balık Kılıcı	2

Tablo 7’de Öğrencilere girişimcilik becerisini geliştirmede kullanılan öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenler, girişimcilik becerisini geliştirmede kullanılan öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin en çok beyin fırtınasını (f=15) kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkili olan diğer yöntem ve teknikler ise; proje (f=11), problem çözme (f=10), soru-cevap (f=8), deney (f=5), araştırma ve örnek olay (f=5) ve tartışma ve buluş (f=4) şeklinde sıralanmaktadır.

VII. TEMA: Öğretmenlerin Girişimcilik Özelliği ve Öğrenci Üzerindeki Etkisi

Öğretmenlere sorulan “Bir öğretmen olarak sizin, okuldaki yöneticilerin ve diğer öğretmenlerin girişimcilik özelliği, öğrencilerin girişimcilik becerisi kazanmalarında etkili midir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Girişimcilik Özelliği ve Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	f
Öğretmenlerin Girişimcilik Özelliği ve Öğrenci Üzerindeki Etkisi	Etkilidir	25

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin girişimcilik özelliği ve öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğretmenleri sınıfta, okulda içerisinde girişimcilik özellikleri tüm öğrenciler üzerinde etkili olduğu katılımcı tüm öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Öğretmen 1 konuya ilişkin görüşünü “Öğretmenlerin girişimcilik özelliği ve öğrenci üzerinde evet etkilidir. Öğretmendeki girişimcilik özelliği becerisi öğrencilerde merak ve istek oluşturabilir. Bu konuda öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanabilirler (ÖK1)”

şeklinde belirtmiştir. Öğretmen 5 “Evet etkilidir. Öğrenci farkında olmasa da öğretmeni model olarak görebilir. Öğretmen girişimci özelliğe sahip ve bunun farkındaysa kendi yöntem ve tekniklerini öğrenciye aktarabilir. Öğrenci araştırma geliştirme becerilerini küçük yaşta edinirse bunu hayata geçirmesi daha kolay olur. Eğitim olarak bir üst kademeye çıkmış oluruz. Bilgiyi öğrenip unutan değil, kullanan üreten bir nesil yetişir (ÖK5)”, Öğretmen 8 “Evet etkilidir. Öğrenciler öğretmenlerden sadece bilgi değil davranışta öğrenirler. Girişimci kişiliğe sahip bir eğitimcinin öğrencileri de bu konu da gelişecektir (ÖK8)” ve Öğretmen 2 “Etkilidir. Okulda yönetici ve öğretmenlerin girişimcilik becerileri öğrencilerin girişimcilik becerilerini kazanmasında etkilidir. Zira öğretmen öğrenci tarafından rol-model olarak kabul edilmektedir. Öğrenci sadece anlatılanları değil öğretmenin tutum ve davranışları çalışmalarına da dikkat eder (ÖE2)” şeklinde konuya ilişkin görüşlerini ifade etmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin girişimcilik algılarını incelenmiştir. Öğretmenlerin girişimcilik tanımlarında üzerinde durdukları kavramlar; risk alma, yenilik, cesaret, üretim ve diğer şeklinde sıralanmıştır. Öğretmenlerin girişimcilik denilince en çok üzerinde durdukları kavram ise risk almadır. Girişimciliğe yönelik kişilik teorisi, bireylerin sahip olduğu kişilik özelliklerinin gerçekleştirdikleri davranışları açıklayabildiğini ortaya atmaktadır. En basit haliyle bu teori; bireyleri girişimci davranışlar ortaya koymasına yönünde etkileyen bir özellik ya da özellikler demetinin olduğunu belirtmektedir. Genellikle öne sürülen girişimci kişilik özellikleri ise, başarıya güdüsü, risk yüklenme arzusu, kontrol etme isteği, kendine güven ve belirsizlikten kaçınma olarak belirtilmektedir. Girişimciliğin tanımı risk üstlenme eylemine dayalı olduğundan girişimcilik faaliyetinde bulunan bir girişimci risk üstlenirken istediği sonuçları elde edebileceği gibi hayal kırıklığı yaşama durumuyla da karşı karşıya kalabilir ve söz konusu bu durum girişimci tarafından ortadan kaldırılabilecek bir durum değildir. Bu noktada üzerinde durulması gereken konu hesaplanabilir ve kabul edilebilir bir düzeyde risk alma yolunu seçmektir (İşcan & Kaygın, 2011; Erdem, 2001).

Öğretmenler kendilerini çok fazla değil, kısmen girişimci birey olarak algılamaktadırlar. Günümüz eğitim anlayışı, sadece akademik alanda başarılı bireyler yetiştirmek değil, her alanda tam donanıma sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Toplumların oluşumu ve gelişiminde de yenilikçi fikir ve anlayışların etkili olması, eğitim sistemlerini de etkilemiş, eğitilmiş nitelikli insan gücüne gereksinim artmış, ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi fiziki güçten öte beyin gücüne bağlı olduğu anlaşılmıştır. Günümüz bilgi toplumunda eğitim faaliyetleri ile kazanılan becerilerin hem bireyin ihtiyaçlarına hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmış, bu durum eğitimin önemini daha da artırmıştır (Akyürek, 2013).

Öğretmen görüşlerine göre, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada en etkili faktör güven faktörüdür. Öğretmenler, girişimcilik becerisi geliştiren en önemli ders olarak Teknoloji ve Tasarım dersi belirtmiştir. Bu dersi Fen Bilimleri, Görsel Sanatlar, Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Müzik, Beden Eğitimi ve Bilişim Teknolojileri dersleri izlemektedir.

Ülke ekonomisine değer katacak, büyümesine katkı sağlayacak, dünyada hızla değişen koşullara uyum sağlayabilecek potansiyele sahip girişimciler yaratılmasında en önemli görülen faktörlerden biri eğitimidir. Okullarda çocukların girişimcilik becerisini kazandırmaya yönelik dersler ve programlara her zamankinden daha fazla ihtiyaç hissedilmektedir.

Öğretmen görüşleri doğrultusunda beyin fırtınası, girişimcilik becerisini geliştirmede kullanılması gereken öğretim yöntem ve tekniklerinin başında gelmektedir. Öğretmenlerin sınıfta, okulda içerisinde sergilemiş oldukları girişimcilik özellikleri tüm öğrenciler üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha girişimci bir toplum yaratma yönündeki stratejiler doğrultusunda girişimcilik kültürünün inşa edilmesinde eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Çocuğun okul hayatında karşılaşacağı davranışlar girişimcilik özelliklerini köreltebileceği gibi girişimciliği özendirerek, yenilik ve yaratıcılıklara da yöneltebilir. Bireyde girişimciliği belirleyen faktörlerin başında, daha bebeklik döneminden başlayan eğitim-öğretim sürecinin geldiği belirlenmiştir (Baysal & Özkul, 2009). Eğitim her alanda olduğu gibi, girişimcilikte de sihirli bir anahtardır. Kişiler aldıkları eğitimle başarılı bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini arttırarak daha önce fark edemedikleri konulara karşı duyarlılık kazanacaklardır (Akyürek, 2013).

KAYNAKÇA

Akyürek, Ç. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Altıntop, M. (2015). *Ortaöğretim öğrencilerinde mesleki yönelim ve girişimcilik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Argon, T. & Selvi, Ç. (2013). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sahip oldukları girişimcilik değerleri ve algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, Volume 6 Issue 1, p. 179-206

Ataseven, Ö. (2016). *Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerindeki ilkökul öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

Aytaç, Ö. & İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 101-120.

Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: sosyo kültürel perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 15, 139-160.

Bozkurt, R. (2000). Girişimci ve Rol Bilinci. *İş Fikirleri Dergisi*, Aralık, Sayı:2000/12, 2000.

Çalık T. & Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 13(1), 55-66.

Eraslan, L. (2011). İlköğretim programlarında girişimcilik öğretimi (Hayat Bilgisi Dersi Örneği). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27, 82-94.

Erdem, F. (2001). Girişimcilerde risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans ilişkisine kültürel yaklaşım. *Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, (2): 43-61.

Güner H. & Korkmaz, A. (2011). İstihdamın artırılmasında girişimciliği önemi: girişimcilik destekleme modeli olarak İŞGEM'ler. *Çalışma İlişkileri Dergisi*. 2(1), 42-65.

İçerli, L., Yıldırım, M. H. & Demirel, Y. (2011). Kobilerde iç girişimciliğin incelenmesine yönelik bir araştırma: Aksaray Örneği". *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*.3(2), 177-187,

İşcan Ö. F. & Kaygın E.(2011). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,15 (2): 443-462

Korkmaz S. (2000). Girişimcilik ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*,CiltNo.18, Sayı No.1.

Semerci, N. & Yanpar-Yelken, T. (2010). İlköğretim programlarındaki ortak temel becerilere ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ İli Örneği)". *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları (DAUM)*. 8(2), 47-54.

Tutar, H. & Küçük, O. (2003). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Seçkin Yayıncılık, İstanbul.

TDK, (2016). *Büyük Türkçe sözlük*. www.tdk.gov.tr adresinden 28.03.2016 tarihinde edinilmiştir.

Ülküdür, M.A., Duman, S. & Bacanak, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin okul müdürlerinin çalışma hayatı üzerine etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı* s. 140 - 151

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldız, S. (2007). *Girişimcilik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Yılmaz, E. & Sünbül, A. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21, 193-202.